

โรคไข้ปวดข้อยุงลาย

(ไข้ชิคุนกุนยา, Chikungunya fever)

โรคไข้ปวดข้อยุงลาย หรือโรคชิคุนกุนยา (Chikungunya fever) เป็นโรคติดต่อที่เกิดจากเชื้อ Chikungunya virus มียุงลาย และยุงก้นปล่องบางชนิดเป็นแมลงนำโรค⁽¹⁾ ในประเทศไทยยุงลายสวน (*Aedes albopictus*) และยุงลายบ้าน (*Aedes aegypti*) เป็นแมลงนำโรคที่สำคัญ⁽²⁾ มีการรายงานในระบบเฝ้าระวังตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 (ค.ศ. 2008) รวม 2,494 ราย อัตราป่วย 3.95 ต่อประชากรแสนคน พบใน 8 จังหวัด ซึ่งจังหวัดนราธิวาส พบผู้ป่วยสูงสุด 1,441 ราย (201.30) รองลงมา คือ ปัตตานี สงขลา ยะลา อุดรธานี นนทบุรี ฉะเชิงเทรา และกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2552 (ค.ศ. 2009) พบการระบาดสูงสุด 52,057 ราย (82.03) พบใน 58 จังหวัด ส่วนใหญ่พบในภาคใต้สูงสุด อัตราป่วย 562.15 ต่อประชากรแสนคน ส่วนใหญ่อยู่ในภาคใต้ตอนล่าง คือ นราธิวาส (1,125.83) รองลงมา คือ ภูเก็ต (1,014.30) พัทลุง (772.82) สงขลา (731.20) ปัตตานี (703.37) และยะลา (599.46) ระหว่างปี พ.ศ. 2553 - 2555 (ค.ศ. 2010 - 2012) จำนวนผู้ป่วยเริ่มลดลง จากปี พ.ศ. 2553 (ค.ศ. 2010) 1,565 ราย (2.46) ปี พ.ศ. 2554 (ค.ศ. 2011) 169 ราย (0.26) ปี พ.ศ. 2555 (ค.ศ. 2012) 85 ราย (0.13) แต่ระหว่างปี พ.ศ. 2556 - 2557 (ค.ศ. 2013 - 2014) จำนวนผู้ป่วยเริ่มสูงขึ้นเล็กน้อย 126 ราย (0.19) และ 190 ราย (0.29) ตามลำดับ ยังไม่มีรายงานผู้เสียชีวิตจากโรคนี้

ในปี พ.ศ. 2558 (ค.ศ. 2015) สำนักระบาดวิทยา ได้รับรายงานผู้ป่วยโรคไข้ปวดข้อยุงลาย 25 ราย อัตราป่วย 0.04 ต่อประชากรแสนคน ไม่มีรายงานผู้เสียชีวิต (รูปที่ 1) ผู้ป่วยเพศหญิง 15 ราย เพศชาย 10 ราย อัตราส่วนเพศชายต่อเพศหญิงเท่ากับ 1 : 1.5 อัตราป่วยสูงสุดในกลุ่มอายุ 55 - 64 ปี 0.06 ต่อประชากรแสนคน รองลงมา คือ กลุ่มอายุ 15 - 24 ปี 25 - 34 ปี 45 - 54 ปี และกลุ่มอายุ 35 - 44 ปี อัตราป่วยเท่ากันทั้ง 4 กลุ่ม เท่ากับ 0.04 อัตราป่วยต่ำสุดในกลุ่มอายุ 5 - 9 ปี และอายุ 65 ปีขึ้นไป เท่ากัน ทั้ง 2 กลุ่ม เท่ากับ 0.02 ต่อประชากรแสนคน (รูปที่ 2) อาชีพเกษตรกร มีสัดส่วนผู้ป่วยสูงสุด ร้อยละ 32.00 รองลงมา คือ อาชีพนักเรียนและในปกครอง สัดส่วนผู้ป่วยเท่ากันทั้ง 2 กลุ่ม ร้อยละ 20.00 รับจ้าง (16.00) รับราชการ งานบ้าน และอาชีพอื่น ๆ เท่ากันทั้ง 3 กลุ่ม ร้อยละ 4.00 ผู้ป่วยสัญชาติไทย 24 ราย ร้อยละ 96.00 และพม่า 1 ราย (4.00) ผู้ป่วยสมรสแล้ว 14 ราย ร้อยละ 56.00 รองลงมา คือ โสด (40.00) และหม้าย (4.00)

ผู้ป่วยสูงสุดในเดือนพฤศจิกายน 6 ราย ร้อยละ 24.00 รองลงมา คือ ธันวาคม (20.00) กุมภาพันธ์ และกรกฎาคม พบผู้ป่วย 3 ราย เท่ากันทั้ง 2 เดือน (12.00) มกราคม กันยายน และตุลาคม พบผู้ป่วย 2 รายเท่ากัน ทั้ง 3 เดือน (8.00) ต่ำสุดในเดือนเมษายน และสิงหาคม พบผู้ป่วย 1 รายเท่ากันทั้ง 2 เดือน (4.00) ผู้ป่วยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล 18 ราย ร้อยละ 72.00 และเขตเทศบาล 7 ราย (28.00) ส่วนใหญ่รับการรักษา

ที่โรงพยาบาลทั่วไป โรงพยาบาลชุมชน และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล แห่งละ 6 รายเท่ากัน ร้อยละ 24.00 รองลงมา คือ โรงพยาบาลศูนย์ 5 ราย (20.00) และโรงพยาบาลเอกชน 7 ราย (28.00) เป็นผู้ป่วยนอก 17 ราย ร้อยละ 68.00 และผู้ป่วยใน 8 ราย (32.00)

มีรายงานผู้ป่วย 9 จังหวัด 6 จังหวัดอยู่ในภาคใต้ จังหวัดชุมพร และนราธิวาส พบผู้ป่วยจังหวัดละ 5 รายเท่ากัน ร้อยละ 20.00 รองลงมา คือ พัทลุง 4 ราย (16.00) สุราษฎร์ธานี 3 ราย (12.00) ฉะเชิงเทรา กรุงเทพมหานคร และนครศรีธรรมราช จังหวัดละ 2 รายเท่ากัน (8.00) ภูเก็ต และระยอง จังหวัดละ 1 รายเท่ากัน (4.00) (รูปที่ 3,4)

ข้อมูลทางห้องปฏิบัติการโดยกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์

ปี พ.ศ. 2558 (ค.ศ. 2015) สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ได้รับตัวอย่างเลือด เพื่อตรวจยืนยันการติดเชื้อไวรัสชิคุนกุนยา รวม 44 ตัวอย่าง ให้ผลบวก 4 ตัวอย่าง ร้อยละ 11.43 เป็นการตรวจหา antibody ต่อเชื้อไวรัสชิคุนกุนยาด้วยวิธี ELISA 35 ตัวอย่าง ให้ผลบวก 4 ตัวอย่าง (11.43) เป็นการตรวจหาสารพันธุกรรมต่อเชื้อไวรัสชิคุนกุนยาด้วยวิธี RT-PCR 9 ตัวอย่าง ให้ผลลบทุกตัวอย่าง

สรุป ปี พ.ศ. 2558 โรคไข้ปวดข้อยุงลาย ลดลงจากปี พ.ศ. 2557 จำนวน 165 ราย ผู้ป่วยเพศหญิงมากกว่าเพศชาย กลุ่มอายุ 55 - 64 ปี มีอัตราป่วยสูงสุด ผู้ป่วยส่วนใหญ่อยู่ในภาคใต้ กลุ่มอาชีพเกษตรกรมีอัตราป่วยสูงสุด ผู้ป่วยส่วนใหญ่รักษาที่โรงพยาบาลทั่วไป โรงพยาบาลชุมชน และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ที่ให้การสนับสนุนผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการโรคปวดข้อยุงลาย

เอกสารอ้างอิง

1. Yadav P, Gookhale MD, Barde PV, Single DK, Mishra AC, Mourya DT. Experimental transmission of chikungunya Virus by *Anopheles stephensi* mosquitoes. *Acta Virol.* 2003 ; 47(1) : 45-7.
2. David L.Heymann, Editor. *Control of Communicable Diseases Manual.* 19th edition. Washington, DC : United Book Press, Inc ; 2008.

ผู้เรียบเรียง

ณัฐกฤตา พุ่มเพชร

พวงทิพย์ รัตนะรัต

บรรณาธิการ

นพ. โรม บัวทอง

Fig.1

Reported cases of chikungunya per 100,000 population by year, Thailand, 2009 - 2015

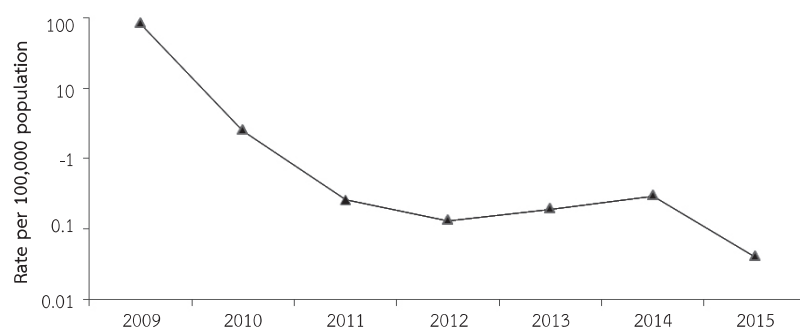

Fig.2

Reported cases of chikungunya by age - group, Thailand, 2015

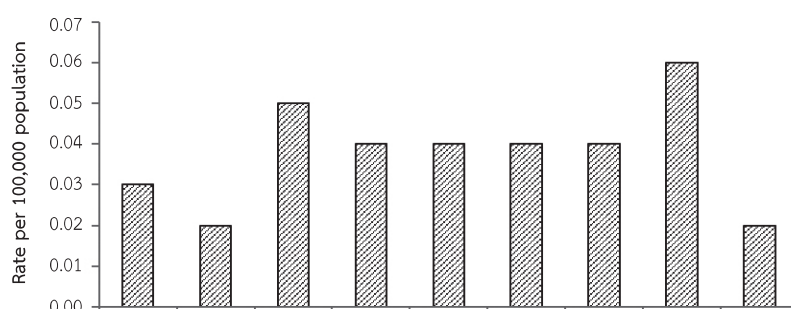

Fig.3

Reported cases of chikungunya per 100,000 population by region, Thailand, 2011 - 2015

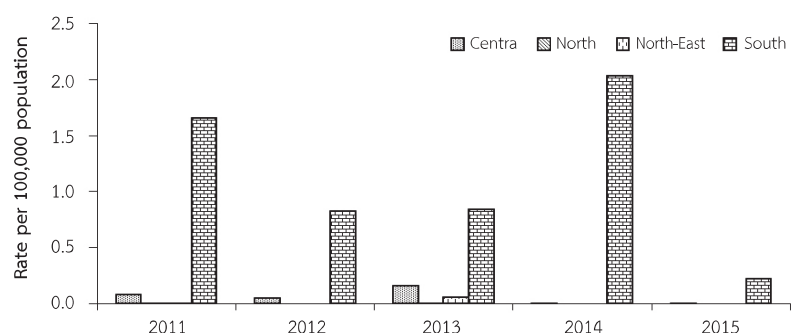

Fig.4

Reported cases of chikungunya fever by province, Thailand, 2015

Number of cases

1. Chumphon 5
2. Narathiwat 5
3. Phatthalung 4
4. Surat Thani 3
5. Chachoengsao 2
6. Nakhon Si Thammarat 2
7. Bangkok 2
8. Phuket 1
9. Rayong 1